

Deepfake eli syvävääreennös

- Syvävääreennös (deepfake) on aidolta vaikuttavaa kuva-, video- tai äänimateriaalia, joka on tuotettu yhdistelemällä tai muuntamalla olemassa olevaa materiaalia koneoppivan tekoälyn avulla.
- Kyberhujauksia toteutetaan useilla eri tekniikoilla ja deepfake-tekniikan käytöstä osana kyberrikoksia on puhuttu kansainvälisessä uutisoinnissa jo jonkin aikaa.
- Syvävääreennöksellä saadaan muun muassa julkisuuden henkilö sanomaan tai tekemään jotain, mitä hän ei oikeasti ole sanonut tai tehnyt.
- Myös sosiaalisesta mediasta tutut "face-swapit", joissa vaihdetaan puhuvan henkilön kasvot toisiksi, hyödyntävät deepfake-tekniikkaa.
- Syvävääreennösten tekeminen on rikollisille houkutteleva tapa huijata organisaation työntekijöitä, aiheuttaa mainehaittaa ja tuottaa vääriä mielikuvia.
- Syvävääreennöksiä on käytetty myös osana informaatiovaikuttamista esimerkiksi yhteiskunnalliseen keskusteluun, poliittisiin päätöksiin tai vaaleihin liittyen.
- Ääntä, kuvaa ja videota syvävääreennöksiä varten kerätään usein sosiaalisesta mediasta.

Lähde: Kyberturvallisuuskeskus ja IS

Viranomaisen mukaan suomenkielisen syvävääreennöksen käyttö ei vaikuta olevan vielä kovinkaan yleistä.

Äänen ja kuvan väärentämiseen perustuvien huijausten odotetaan lisääntyvän lähitulevaisuudessa. Yhdysvalloissa on jo nähty hujauksia, joissa vanhemmat ovat saaneet soittoja, joissa heidän lapsensa ääni on väärennetty. Soittaja väittää olevansa hädässä ja tarvitsee pikaisesti rahaa.

Näin voit tunnistaa deepfaken

- Katso, kuuntele sekä analysoi materiaalia kriittisesti.
- Tutki videota tarkasti, mahdollisuuksien mukaan pysäytä kuva ja tarkenna lähelle.
- Kuvissa esiintyvien ihmisten sormet sekä niiden määrä, silmien liikkeet ja kuvissa näkyvät sumentumat voivat paljastaa syvävääreennöksen.
- Syvävääreennösvideon voi joskus tunnistaa myös kohdista, joissa väärennetyt kasvot asettuvat alla olevan hahmon kasvoihin. Nämä kohdat voivat näyttää luonnottoman tasaisilta.
- Ääniväärennöksen tunnistamiseksi voi henkilöltä kysyä jotain, jonka vain kyseinen henkilö tietäisi.
- Ääniväärennöksissä saatetaan myös käyttää epätyypillisiä ilmauksia tai pyytää tekemään jotain yllättävää kuten suuria rahansiirtoja.
- Syvävääreennöksen tunnistaminen vaikeutuu jatkuvasti, kun teknologia kehittyy.

Lähde: Kyberturvallisuuskeskus